

MUNTELE GĂINA, MĂREȚIE ȘI LEGENDĂ

Muntele Găina este una din pietrele de hotar ale Apusenilor, recunoscut ca atare și de cei cu vocații administrative, care au hotărât ca aici să se întâlnească patru județe: Alba, Bihor, Arad și Hunedoara.

Când spui Muntele Găina te gândești imediat la „târgul de fete de pe Muntele Găina”. Ca să participi la târg, trebuie să ții cont că el are loc duminica cea mai apropiată de 20 iulie, alegând ca zi de desfășurare o duminică situată în intervalul 17-23 iulie.

Muntele Găina s-a dovedit locul ideal pentru un târg de mare amploare. Este situat între „Țara Moșilor Crișeni” (Zarandul) și „Țara Moșilor Arieșeni”, iar culmea muntelui, pe care are loc târgul, se prezintă sub forma unui platou înierbat, lung de 2 km.

Muntele Găina cu silueta lui inconfundabilă, sub forma unei coame prelungi, aproape liniare, este ușor de recunoscut, atât de pe Criș cât și de pe Arieș. Platoul târgului este mărginit la un capăt de un vârf împădurit, iar în cealaltă parte de Crucea Iancului, ridicată la 1 septembrie 1924, în prezența regelui Ferdinand și a reginei Maria, cu ocazia centenarului nașterii Craiului Munților.

Originea târgului nu se cunoaște cu precizie, dar se presupune a fi foarte veche. La început a fost un prilej de întâlniri între locuitorii satelor din zonă, sate risipite la mari distanțe între ele, pentru ca mai apoi să se cristalizeze în timp și o anumită activitate comercială, însoțită de binecunoscutul obicei al „târgului de fete”.

Se povestește că fetele bune de măritat urcau la târg, împreună cu părinții și cu zestrea așezată în lăzi puse pe spinarea cailor. Fata și zestrea stăteau la vedere și dacă feciorul care se oprea să le admire prezenta încredere, începea târgul. În caz că se cădea la învoială, urma proba jocului și chiar și „mersul la popă”, nelipsit din târg. Astăzi, capitolul „târg de fete” a devenit o legendă, dar cercetătorii atestă faptul că el a existat până pe la 1820.

Târgul de la Găina a rămas, însă, în continuare, un prilej de sărbătoare și de veselie, fiind considerat cea mai amplă manifestare etnografică din Ardeal.

Și a mai rămas ceva: legenda Muntelui Găina.

Se zice că pe platoul de astăzi ar fi trăit, cândva, într-un palat, o zână. Ea avea o găină care făcea ouă de aur. Din ouăle acestea zâna dăruia fiecărei perechi de tineri căsătoriți câte un ou de aur. Câțiva locuitori din vale, lacomi și vicleni, au reușit să fure ouăle cele de aur, iar pe găină s-o închidă într-o peșteră. Văzând aceasta, zâna s-a supărat, a dărâmat palatul și a părăsit locul. De atunci i se zice Muntele Găina și, tot de atunci, oamenii de prin văi caută ouăle de aur prin adâncul „băișagurilor” (minelor).

Pe lângă drumul ce pornește de la cabana din Bulzești de Jos, la târgul de pe Muntele Găina se poate ajunge din toate satele de sub munte. Astfel, un drum la fel de scurt ca cel din Bulzești, și foarte mult folosit, este acela care urcă din localitatea Avram Iancu (fostă Vidra de Sus).

Să ne desprindem de priveliști și de legende... Să pornim pe drum la vale, fermecați de peisaj, dar și îngândurați de realitatea existenței satelor depopulate răspândite pe văile din jur.

Odată ajuns pe firul Arieșului Mic, drumul, ce a coborât năvalnic din Dealul Crișului, se contopește cu fratele lui mai mare, cu rang de drum județean. Acest drum, ce trece prin fața casei lui Avram Iancu, numerotat sec, precum liceele de altă dată (școala medie nr...), ar trebui, poate, măcar în cazul de față, să poarte și un nume: „Drumul Iancului”, „Calea Moșilor”...

Ajunși în vale suntem confrunțați cu o dilemă: să alegem calea dreaptă și scurtă, din Avram Iancu spre Gârda de Sus prin cătunul Biharia sau să facem un ocol în drumul nostru. Ocolind putem vedea: casa natală a lui Avram Iancu din localitatea cu același nume, precum și Câmpeni, Bistra, Lupșa și Albac.

În cele ce urmează vom alege să facem un ocol ce se va dovedi folositor pentru minte și inimă.

DAN LIVIU MUT

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ *Independența
prin Cultură*